

P A N U :

LUNDBERGIN JAUHOKAUPPA JA
STENMANIN LELUKAUPPA

Pakinani panevat vanhat oululaisystävät silloin tällöin sekä kirjottamaan että soittamaan. Santaholman ettävaloon liittyen kirjoitti E. H. Juntumaa muutamia muistoja poikavuosiltaan. Ja kun äskettäin kirjoitin Gösta Stenmanista, soitti ensin rouva Aune Lepistö (Lähtevänoja) vahvistajan oletuksen, että juuri Eino Jokisen talo vanhalla kaupunginrajalla on sama, joka oli aikanaan Stenmanin huvilana, sitten B. J. Rehtola, joka kertoi hyvin muistavansa sekä Stenmanin kaupunkitalon että leskirouva Stenmanin lelukaupan KOP:n silloin vastikään valmistuneessa koristeellisessa goottilaistalossa (nyky-KOP:n paikalla). Nämä lisätiedot sopivat lystikkäästi yhteen sen takia, että molemmat vievät takaisin Kauppurien- ja Aleksanterinkadun kulmaukseen. Molemmat herrat, sekä postimestari että kihlakunnanpuolue, muistavat, että Santaholman silloista taloa kutsuttiin Tornbergin taloksi, molemmat myös sen, että kivitalossa siinä huoneistossa, jossa viimeksi valkutti oikea vanhanpolven suutarimestari, oli vuosisadan vaihteessa viinakauppa, viini- ja konjakkikauppa.

Puhutaan nyt tässä Santaholman talosta, ettei mene sekaisin. Talon pienessä kivirakennuksessa, jonka julkisivu työntyi Kauppurienkadun puolelle Santaholman puutalon ja Lanton (aikaisemmin Montinin) varastorakennuksen välistä, oli vuosisadan

vaihteessa Lundbergin jauhokauppa. Kaupan hoitajana toimi kauppias Frans F. Burman, sittemmin Ruotsalo, Juntumaan oletuksen mukaan liikkeen omistajakin. Näin ainakin myöhemmin. Tästä jauhokaupasta oli kertojamme mieleen jäänyt joulumalnos, jossa muistaakseen oli suunnilleen seuraavanlainen teksti: "Kaupunkia lähestyessään Jussilan Jaako puhui ruunalleen, että nyt me menemme joululepomisiin tarvittavat jauhot ostamaan Lundbergin jauhokaupasta." Ohimennen Juntumaa vielä huomauttaa, että tällä kaupalla ei ollut mitään tekemistä Torsten Lundbergin "Kalustokaupan" kanssa. Siihen aikaan se sijaitsi sittemmin Sirkaleen talona tunnetuksi tulleessa rakennuksessa silloista Otto Ravanderia, nykyistä Byströmin taloa vastapäätä nurkittusten.

Viinakauppaa vastapäätä oli Stenmanin talo, siis nykyisen Kauppurienkatu 5:n paikalla, tunnettu myös Kastemaan talona, sitä ennen ins. Antti Santaholmalla. Kertojamme Rehtola arvelee tulleen Ouluun 1898 ja kävi Rosendallin ja Westerlundin Suomalaisista Valmistavasta Koulusta, joka toimi tässä samassa risteyksessä nykyisessä Pakon perikunnan talossa, siis Santaholman kivitaloa vastapäätä ja nurkittusten vastapäätä Stenmanin puutaloa. Pojat, joista Gösta Stenman oli vanhempi, ystäväystyivät. Rehtolan mielestä Göstassa ilmeni jo tuolloin liikemiehen taipumuksia. Yh-

dessä he ostivat Jalanderin paperikaupasta pieniä postimerkkialbumelta, kansilehdellä koristeellisesti painettu sana Postage. Näihin he keräsivät postimerkit ja möivät sitten muille pojille. Vanha herra naurahtaa näitä muistellessaan: pesää ne rahat elivät ehtineet tehdä, Stenmanin Aleksanterinkadun puoleisessa kivitalossa oli Grapen nekkukauppa... (Niinpä, nekkukauppa siinä oli vielä minunkin lyseolaisvuosinani!) Myös Stenmanin pojan kirjallista harrastuksista Rehtola muistaa jotain. Mieleen on jäänyt omatekoisen nyrkkipalton lehden otsikko, hyvin kauniisti piirretty Svanen. Lehtinen oli arvattavasti ruotsinkielinen. Sitten tiet erosivat, vaikka koulunkäynti samassa Oulussa jatkuin.

Gösta Stenmanin isä Gustaf Henrik oli ollut kauppias ja kauppiana jatkoi myös leskirouva Adèle Stenman, o.s. Hjulberg. Hänen lelukaupansa oli siis KOP:n talossa, houkutteleva puoti, jonka ikkunassa kutsuvat sanat "Kom och titta" — kutsu niille, jotka ymmärsivät: Tule katsomaan!

Olisiko nyt sitten niin, että jomman kumman Stenmanin, isän tai äidin, kauppaapuoli olisi ensin ollut Franzénin talossa, niin kuin siis kerroin kuulleen. Merkityksellistä — jos merkityksellistä — vain säilyttäväksi tarkoitettuna Franzénin talon historian kannalta. Perästä kuuluu jos kuuluu. Franzénin talosta kuitenkin vielä "pari sanaa". Rauni Luoma, Oulusta alkanaan lähtenyt, joka näinä aikoina viettää 35-vuotisjuhlaansa Kansallisteatterissa, näytti antaneen haastattelun HS:lle. Näin primadonnamme... kertoo näytelleensä aina, siitä saakka kun hän lapsena esiintyi kummituksena Franzénin talon vinnillä... Mainlota, eikä vain! Odotankin nyt lisätietoja seltä — vinnillä.